

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2012-10-25

Närvarande: F.d. justitierådet Leif Thorsson samt justitieråden Per Virdesten och Margit Knutsson.

Snabbare betalningar

Enligt en lagrådsremiss den 18 oktober 2012 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i räntelagen (1975:635),
2. lag om ändring i lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare,
4. lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Danijela Pavic och rättssakkunnige Mats Holmqvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i räntelagen

1 §

Genom den valda metoden för genomförande av direktivet om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner förs i räntelagen in några bestämmelser som avser annat än ränta. De nya bestämmelserna gäller främst villkor om förfallotid för fordringar vid sådana transaktioner mellan näringsidkare eller mellan näringsidkare och myndigheter eller andra offentliga organ. Den valda systematiken kan diskuteras. Goda skäl kan anses tala för att i stället införa en särskild lag om betalningsvillkor vid handelstransaktioner, men även den metoden innebär nackdelar (jfr betänkandet SOU 2012:11 s. 81 ff.). Den valda lösningen bör alltså godtas.

Emellertid föreslås också att lagen skall behålla det korta namnet räntelag, som med de nya bestämmelserna blir i viss mån missvisande. Förslagsvis kompletteras portalformuleringen i 1 § för att tydligare ange lagens innehåll. Första stycket kan förslagsvis lyda:

Denna lag är tillämplig på fordran på pengar inom förmögenhetsrättens område. Den innehåller bestämmelser om betalningsvillkor i vissa fall samt om ränta.

2 a §

När det gäller fordringar mellan näringsidkare inbördes är den föreslagna bestämmelsen tvingande om inte borgenären uttryckligen har godkänt en avvikelse. Det nämnda undantaget gäller dock inte om gäldenären är en myndighet eller ett annat offentligt organ, även om myndigheten eller organet i det aktuella fallet är att anse som näringsidkare. Detta förhållande, som avses följa av bestämmelsens struktur, bör tydliggöras i författningskommentaren.

Avsikten är alltså att den föreslagna bestämmelsen ska vara absolut tvingande såvitt avser en fordran som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har på en myndighet eller något annat offentligt organ. Att så är förhållandet framgår inte av den föreslagna lagtexten. Förslagsvis får ett första stycke omfatta de två första föreslagna meningarna och ett andra stycke lyda så:

Ett betalningsvillkor är utan verkan i den mån det avviker från vad som anges i första stycket. I ett förhållande mellan näringsidkare får dock betalningen ske senare, om borgenären uttryckligen har godkänt detta.

Förslaget till lag om ändring i lagen om ersättning för inkassokostnader m.m.

6 §

I en ny 4 a § föreskrivs att en borgenär vid en betalningsförsening i vissa fall har rätt till ersättning med ett fast belopp som benämns förseningsersättning. Genom den paragrafen genomförs artikel 6.1 och 6.2 i direktivet.

I 6 § anges i vilken utsträckning lagen är tvingande. Andra stycket innehåller en avtalsrättslig bestämmelse till skydd för borgenärens rätt till bl.a. förseningsersättning. Ett villkor som innebär att borgenären inte har rätt till förseningsersättning är som huvudregel ogiltigt. Bestämmelsen har utformats som en presumptionsregel och ogiltighet ska endast inträda om det inte i det enskilda fallet finns "särskilda skäl" för att tillåta villkoret. Mot bakgrund av den kategoriska utformningen av artikel 6.1 i direktivet kan det sättas i fråga om 6 § andra stycket är förenligt med den artikeln. Direktivet innehåller emellertid

bestämmelser om oskäligen avtalsvillkor i artikel 7 och det har under föredragningen upplysts att vid tolkningen av begreppet "särskilda skäl" i 6 § andra stycket ska innehållet i artikel 7 vara vägledande. Enligt Lagrådets mening kan det vara lämpligt att förhållandet mellan 6 § andra stycket och artikel 7 utvecklas i författningskommentaren.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.